

Η σειρά «The Club», που προβάλλεται στο Netflix από τον Νοέμβριο του 2021, και προσθέτει συνεχώς νέα επεισόδια, εκπλήσσει με το θέμα της: αφορά την κοινότητα των Σεφαραδιτών Εβραίων που άνηθε στο Πέρα της Κωνσταντινούπολης, δίπλα στην ελληνική, και αφανίστηκε στα Σεπτεμβριανά του 1955.

Οι ισραηλινοί σκηνοθέτες πρόσφεραν πολλές μεγάλες επιτυχίες στο Netflix, τα τελευταία χρόνια, κυρίως με θέματα που αφορούσαν τις δυσκολίες των ορθόδοξων Εβραίων ασκενάζι. Τώρα, η νέα σειρά The Club αφορά μια τελείως διαφορετική εβραϊκή κοινότητα, τους Σεφαραδίτες Εβραίους (κατάγονταν από την Ιβηρική Χερσόνησο, από όπου είχαν εκδιωχθεί οι πρόγονοί τους, τον 15ο αιώνα).

Το «The Club» εστιάζει πάνω σε μια σεφαραδίτικη οικογένεια της Κωνσταντινούπολης, στη δεκαετία του 1950 και για πρώτη φορά ανοίγει ένα παράθυρο ερμηνείας, ως σήμερα απαγορευμένο από το επίσημο τουρκικό κράτος και ξεχασμένο από τους νεότερους Τούρκους.

Τα τουρκικά είναι η βασική γλώσσα της σειράς, αλλά υπάρχουν και τα λαντίνο -η ιστορική γλώσσα των σεφαραδιτών Εβραίων, μια μείξη μεσαιωνικών ισπανικών, εβραϊκής γλώσσας και αραμαϊκής. Συνυπάρχουν ωστόσο στη σειρά τα ελληνικά, τα αραβικά και άλλες γλώσσες, σε κάθε επεισόδιο.

Η δύναμη της σειράς εδράζεται στην περιγραφή του κόσμου των μειονοτήτων της Τουρκίας. Τα ονόματα των πρωταγωνιστών και ηθοποιών το αποδεικνύουν: υπάρχει ο Αγκόπ (Αρμένιος), ο Γιάννης, η Τασούλα, ο Νίκος (Έλληνες) και φυσικά οι Ματίλντα, Νταβίντ, Ραχήλ, Μόρντο (Εβραίοι σεφαραδίτες).

Το μεγαλύτερο μέρος της σειράς διαδραματίζεται στα καλντερίμια του Πέρα, της πιο κοσμοπολίτικης και λαμπερής συνοικίας της Κωνσταντινούπολης. Τη δεκαετία του '50 η συνοικία φιλοξενούσε μια σημαντική εβραϊκή μειονότητα, όπου ακούγονταν τα λαντίνο, τα ελληνικά και τα τουρκικά. Για να προσδώσουν αληθοφάνεια στα ιστορικά στοιχεία, οι παραγωγοί της σειράς προσέλαβαν σημαντικές προσωπικότητες λαντίνο της Τουρκικής εβραϊκής κοινότητας: τον ηθοποιό του θεάτρου Izzet Bana, την ηθοποιό Φόρτι Μπαρόκας, που ήταν μικρό κορίτσι, τη δεκαετία του '50 και την Κάρεν Σαρόν, διευθύντρια του τελευταίου περιοδικού σε γλώσσα λαντίνο της Κωνσταντινούπολης, το El Ameneser. Όλοι αυτοί αλλά και άλλα μέλη της εβραϊκής κοινότητας της Πόλης έπαιξαν μικρούς ρόλους και εμφανίστηκαν στη σειρά The Club.

Η Φόρτι Μπαρόκας σήμερα είναι 73 ετών και εξακολουθεί να ζει στην Κωνσταντινούπολη. Είναι μία από τους δεκάδες Σεφαραδίτες Εβραίους που βοήθησαν στη δημιουργία της τηλεοπτικής σειράς, τόσο στον διάλογο όσο και με

την παρουσία τους ως κομπάρσοι σε σκηνές θρησκευτικών εορτασμών εκείνης της εποχής. Το 2019, η Μπαρόκας δίδαξε τα λαντίνο και τα εβραϊκά σε τούρκους ηθοποιούς της σειράς. Όμως, από φόβο, δεν δίδαξε ποτέ τις γλώσσες της στα παιδιά της. «Σκοτώσαμε τις γλώσσες μας και τώρα προσπαθούμε να τις αναβιώσουμε», είπε και τόνισε ότι έχει μετανιώσει που δεν τις έμαθε στα παιδιά της. «Αλλά δεν υπάρχει επιστροφή».

Η Κάρεν Γκέρσον Σαρόν είναι διευθύντρια του Σεφαραδίτικου Κέντρου της Κωνσταντινούπολης και έχει προσπαθήσει για χρόνια να διατηρήσει ζωντανή την κουλτούρα και τη γλώσσα της κοινότητας. «Η Κωνσταντινούπολη έχει 20 εκατομμύρια ανθρώπους, εμείς είμαστε 10.000-15.000. Ενα τίποτα. Πόσοι από αυτούς έχουν δει ποτέ Εβραίο; Μερικές φορές, όταν συναντούν έναν Εβραίο, λένε, “μα εσύ δεν μοιάζεις καθόλου με Εβραίο”. Αλλά με τι μοιάζει ένας Εβραίος; Έχει κέρατα και ουρά;», δήλωσε στους Times.

Η ιστορία ξετυλίγεται το 1950 και ακολουθεί την Ματίλντα (την οποία παίζει η Gökçe Bahadır), μια σεφαραδίτισσα που μόλις απελευθερώθηκε από τη φυλακή, την κόρη της Ρασέλ καθώς και άλλα άτομα που εργάζονται στο νυχτερινό κέντρο le Club Istanbul.

Αυτή η σειρά έξι επεισοδίων δεν είναι η πρώτη εμπειρία της σκηνοθέτου Zeynep Günay Tan με το εβραϊκό κοινό. Μια παλαιότερη ταινία της «Η νύφη της Κωνσταντινούπολης» έγινε μεγάλη επιτυχία και στο Ισραήλ, όπου οι τουρκικές σειρές γνωρίζουν τεράστια επιτυχία τα τελευταία χρόνια.

Η σειρά The Club αναφέρεται και σε ένα άλλο τουρκικό ταμπού: στο πογκρόμ της Πόλης του 1955, που είχε κυρίως στόχο τους Έλληνες, αλλά ξεκλήρισε Εβραίους και Αρμένιους, αναγκάζοντας πολλές χιλιάδες άτομα να εγκαταλείψουν την Κωνσταντινούπολη. Τον Σεπτέμβριο του 1955, ο μουσουλμανικός όχλος επιτέθηκε σε σπίτια και καταστήματα Ελλήνων στο Πέρα. Μαζί τους, κατέστρεψαν και περιουσίες Εβραίων και Αρμενίων. Τα επόμενα χρόνια, πολλοί από τους Εβραίους που είχαν απομείνει διέφυγαν στο Ισραήλ. Οι λιγοστοί που παρέμειναν ύστερα από όλα αυτά, έμαθαν να κρατούν χαμηλωμένο το κεφάλι και προσπάθησαν να αφομοιωθούν για να επιβιώσουν, εξηγεί η Μπαρόκας στους Times. Η σειρά γίνεται έτσι η αιτία που πολλοί σύγχρονοι Τούρκοι μαθαίνουν για αυτό το παρελθόν της Κωνσταντινούπολης, τις διακρίσεις και τους διωγμούς εναντίον Ελλήνων, Αρμενίων, Εβραίων κ.ά, στα μέσα του 20ού αιώνα.

Πηγή: iefimerida.gr, 12.1.2022